

Komentarji

GREEN PRETIZ BOLJ DIREKT- NO AKCIJO

Federacija nezadovoljna s ce-
panjem NRA in koncesijami
podjetnikom. Eksekutiva na-
poveduje nove, bolj radikalne
smernice

Washington. — (FP) — Pred-
sednik Green od Ameriške delav-
ske federacije je po prvi seji
eksekutive, ki zboruje v glavnem
stanu, v daljši izjavi zagrozil z
bolj direktno akcijo, če se raz-
mere kmalu ne izboljšajo. Nami-
gnil je, da bo ekakutiva pripo-
ročala prihodnji letni konvenciji,
ki se prične 2. oktobra v Wa-
shingtonu, bolj radikalne smer-
nice.

Green je izrazil veliko neza-
dovoljnost federacije nad počas-
nim napredkom Nirene admini-
stracije, ki bolj in bolj omahuje
pod podjetniškimi in bankirski-
mi manevri.

"Nobenega dvoma ni, da je
NRA prišla do točke, ko se mora
ponovno posvetiti dvema glavni-
ma namenoma: kreiranju dela in
dvignjenju kupne sile delavstva.
Po našem globokem in vsestran-
skem študiranju rezultatov NRA
ter upoštevajoč bodočnost, vidi-
mo tri stvari, ki so neobhodno
potrebne, če se hočemo izogniti
polževemu napredku okrevalnega
programa, ki nam prinaša novo
zimo velike brezposelnosti.

"Prvič je potrebno resnično
znižanje delovnega tedna potom
modifikacij in nadomestitev
predsednikovih dogovorov.

"Drugič je treba dvigniti mez-
de na novo višjo točko in napra-
viti konec razlikam med jugom
in severom. To administracija la-
hko doseže s tem, da napravi ko-
nec kompromisnega popuščanja
napram podjetnikom, ki skozi
svoja, z lakomostjo prepojena o-
čala še nočejo videti velikih po-
treb dežele.

"Tretjič mora obveljati John-
sonova obljuba, da ne bo odoben
več noben pravilnik, ki bi skušal
modificirati 7. (a) sekcijo indu-
strijskega zakona."

Green vidi v mrcvarjenju in
prikrajanju zakona po volji ma-
gnatov najboljše sredstvo za us-
tvarjanje industrijskega nepo-
koja v deželi. Tudi je rekel, da
vidi ameriško ljudstvo v indu-
strijskem zakonu svojo ekonom-
sko rešitev in če bo v tej verji
prevarano, ne bo najbolje za de-
želo.

Glede sorazmerja med pro-
dukcijo in zaposlenostjo je Green
rekel, da bi morala biti zaposle-
nost večja oziroma, da produkcija
bolj naglo raste kakor se pa
dviga uposlevanje. Kljub temu
pa je bilo že odobrenih ducate
pravilnikov s 40-urnim tednikom
in v nekaterih slučajih znaša de-
lovnik celo 50 ur na teden.

"Naj vprašam industrije, ki
zahtevajo ta presenetljivo dol-
gi delovni teden, koliko časa še
pričakujejo od nas, da se vzdržimo
iti pred deželo in pobrati vrženo
rokavico? Zagotovim vse, da to
ne bo več dolgo. Naša konvencija
bo oder, s katerega bomo po-
vedali ameriškiemu ljudstvu, kak-
šna je v resnici situacija. Pri
tem tudi ne bomo zbirali besed
niti se skrivali za njimi.

"Zastopniki milijona novih čla-
nov federacije in drugi bodo pri-
nesli faktične izkušnje z uposlo-
vanjem v industrijah... in z ve-
terani organiziranega delavstva
bo prišlo stvarno pretresanje in
presojanje o tekočem napredku
in dogodkih.

"V novem zakonu ne vidimo le
instrumenta za danes. V njemu
vidimo obširen program indu-
strijske rekonstrukcije, ki mora
prinesiti delavstvu trajen "new
deal" — konec enkrat za vselej
brutalnega izkoriščanja, ki nam
je dal depresijo in 13,000,000
brezposelnih.

"Priti mora do nove, represen-
tativne kontrole. Naše poročilo
se bo nanašalo na ta daljši upo-
gled s strani delavstva in upam,

Roosevelt vetiral interpretacijo de- lavske klavzule

Nobene uradne interpretacije ne
bo, dokler ne pride zadeva pred
sodišče

Washington, D. C., 16. sept.—
Predsednik Roosevelt je včeraj
zavrzel najnovejšo "interpretaci-
jo" delavske točke, sekcija 7—A,
v zakonu Nire, za katero so se
zedinili posvetovalni odbori indu-
strijske administracije, vključv-
ši delavski odbor, na pritisk raz-
nih industrij.

Roosevelt je izjavil, da je ome-
njena klavzula jasna in ne potre-
buje nobenega tolmačenja, razen
če pride kakšna zahteva pred so-
dišče.

Industrijska administracija i-
ma večer spor z industrijskimi
magnati zaradi te točke. Magnati
hočejo po vsej sili, da se ta to-
čka tako tolmači, da oni ne bodo
primorani najemati le unijahkih
delavcev, temveč si morajo ohrani-
ti pravico, da najemajo delavce
po njihovih "individualnih zmog-
nostih" brez oziroma, če so v uniji
ali ne. Na podlagi Rooseveltove-
ga pojasnila se morajo delodol-
jalci držati tega, kar točka dolo-
ča, namreč kolektivnega pogaja-
nja z delavci.

"Jaz, Hitler in Bog vlada- mo!" — Pruski diktator

"Energična manjšina, ne pa stra-
hopetna večina, bo odslej vla-
dala"

Berlin, 16. sept. — Herman
Wilhelm Goering, pruski pri-
mjer, je včeraj ceremonialno od-
pri pruski državni svet in pri tej
priliki je naznanil, da državni
svet je le posvetovalno telo in
parlamentarizma ter pacifizma
v Prusiji je konec.

"Novi državni svet je moje de-
lo in vsa odgovornost je moja
Hitlerju in Bogu in nikomur dru-
gemu" je dejal Goering. Dalje
je rekel, da odslej bo v Nemčiji
vladala "energična manjšina za-
služnih oseb, ne pa več strahopet-
na večina, ki nima imena"...

Novi svet ima 71 članov, ki so
voditelji fašističnih napadalnih
čet, generali in admirali, glave
industrij in cerkve, veletrgovci
in dva princa bivše cesarske hi-
še. Ceremonijam so prisostvo-
vali tudi diplomati, med kateri-
mi sta bila ameriški poslanik
Dodd in papežev nuncij Orsenigo.

Število brezposelnih v Italiji raste

Rim, 16. sept. — Število brez-
poselnih delavcev v Italiji je v
avgustu naraslo za 64,865. Dne
1. septembra je armada brezpo-
selnih štela 888,560 oseb.

da bomo s tem napravili večji
vtis in dali novega poguma mili-
jonom našega ljudstva, ki gre
skozi tako resne preizkušnje.

"Washington je danes natla-
čen z agenti in lobisti velikih kor-
poracij in njih wallstreetških fi-
nančnikov. Prišli so z namenom
da zopet vzpostavijo stari deal
Zopet pritiskajo na stara zadnja
vrata in na nova zadnja vrata
in tudi ne zaman. V teh prostori-
h so deležni mnogo opore — ve-
liko preveč..."

"Naše prepričanje je, da je A-
merika prenehala biti rezervar
iz katerega bi zajemali denarni
mogotci in delali profite potom
finančnih in eksploatacijskih
skem. V svojem poročilu (kon-
venciji) bomo to poudarjali in za-
htevali... da mora biti konec
kompromisov s privilegiranci...
Če se prihodnjo zimo najdemo
s sedmimi ali osmimi milijoni
brezposelnih, kakor sedaj izgle-
da, tedaj delavsko gibanje ne mo-
re garantirati tiste stabilnosti,
ki je potrebna za smoteno indu-
strijsko okrevanje. In okrevan-
je mora priti za mase, ne pa sa-
mo za tiste, katerim so izprazni-
li žepi v Wall streetu."

SAMO 750,000 MOŽ UPOSLENIH V AVGUSTU

Tako poroča delavska tajnica
Frances Perkins. Tri milijone
uposlenih, odkar je "new deal"

Washington, D. C. — Delav-
ska tajnica Frances Perkins je
poročala zadnji petek, da je 750-
000 brezposelnih delavcev došlo
delo v avgustu. To je veliko
manj kakor je bilo napovedano
— pet milijonov — toda tajnica
je kljub temu optimistična in
pravi, da je to bil "velik korak
do prosperitete".

Od marca, kar je Rooseveltov
"new deal" na krmilu, se je več
ko 2,200,000 brezposelnih delav-
cev vrnilo na delo, poroča dalje
Perkinsova; istočasno se je skup-
na vsota mezde zvišala za 40 mi-
lijonov dolarjev tedenako.

Od 750,000 delavcev, ki so bili
uposleni v avgustu, je bilo 380-
000 uposlenih v tovarnah, 370-
000 pa v netovarniških podjet-
jih.

Nemški diktatorji pred londonskim "sodiščom"

Mednarodni preiskovalni justič-
ni odbor zaključuje priče v afe-
ri požiga reichstaga

London, 16. sept. — Medna-
rodni preiskovalni odbor, sestoe-
je iz odličnih pravdnikov iz
mnogih dežel, nadaljuje "obrav-
navo" v zadevi požiga nemškega
parlamenta. Zaščitanih je bilo
več prič — večinoma nemških
socialistov, ki žive v tujemst-
vu in drugih ubežnih Nemcev—
in to zaščitavanje se nadaljuje.

Navzoč je tudi agent Hitlerje-
vega režima, ki neprestano god-
rnja nad izjavami prič. Nemčija
je jezna, ker je angleška vlada
dovolila "to komedijo", kakor jo
hitlerjevi nazivajo, in Hitlerjev
poslanik v Londonu je dobil na-
vodilo iz Berlina, naj vpraša an-
gleško vlado, če ima preiskava
kakoficielni status. Angleški
zunanji minister je odgovoril, da
je to privatna stvar, za katero se
vlada ne briga.

Priča Rudolf Breitscheid, biv-
ši poslanec v nemškem parla-
mentu in predsednik socialistične
stranke v Nemčiji, je dejal, da je
nemogoče, da bi obtoženi komuni-
sti zažgali poslopje. Prvič niso
mogli priti v notranjost poslop-
ja, ne da jih straža opazila, dru-
gič pa smatra, čeprav ni prijate-
lj komunistov, da niso komuni-
sti tako neumni, da bi pričako-
vali kakih ugodnosti od požiga.
Zažgati je moral nekdo, ki je bil
oripučen v poslopje. Brez vedno-
sti odgovornih fašističnih prv-
akov se to ni moglo zgoditi.

O Nizozemcu Van Der Luebbe-
tu, ki je bil prijet v poslopju in
ki je izpovedal, da je komunist
in da je on zažgal po navodilu
nemških komunistov, je rekel
Breitscheid, da je homoseksua-
lec, ki je vedno potoval v Nem-
čijo in nazaj v Holandijo, v Nem-
čiji je pa vedno dobro živel v
svojih krogih. To so kasneje po-
rdile tri priče iz Holandije, ki
so izjavile, da Van Der Luebbe
ni bil komunist.

Ruski starci pozvani v čuvajsko službo

Moskva, 16. sept. — Sovjetski
oblastniki v severni Kavkaziji
so pozvali starce od 60. do 80.
leta v službo na kolektivnih kme-
tjih. Starci bodo opravljali slu-
žbo inšpektorjev in čuvajev pri
sejanju ozimice. Zagotovljena
jim je ista plača in hrana kakor
za člane udarnih čet.

Gandhi bo miroval eno leto

Puna, Indija, 16. sept. — Ma-
hatma Gandhi je izjavil, da bo s
svojo kampanjo pasivnega od-
pora proti angleškim oblastem
počival do 3. avgusta 1934.

Baroni premoga priznali rudarsko unijo

Pravilnik industrije mehkega premoga sprejet po dva-
mesečnem kavsanju. Vsi rovi bodo unionizirani.
Delovnik bo 40 ur v tednu, minimalna mezda pa \$3.75
do \$5.63 na dan. Pennsylvanski rudarji se vrnejo
na delo

Klobučarji zmagali v stavki

Čikaški tovarnarji priznali unijo
in zvišali mezde delavcem in
delavkam

Chicago. — Stavka delavcev
in delavk, ki izdelujejo ženske
klobuke, je bila končana zadnji
petek z zmago stavkarjev. Stav-
ka je trajala 20 dni in udelež-
nih je bilo 4600 delavcev in de-
lavk, večinoma žensk. Stavkarji
so zahtevali, da se tovarnarji
drže pogojev Nire, da priznajo
njihovo unijo, dvignejo mezdn
minimum in skrajšajo delovnik.
Tovarnarji, ki so se od začetka
trdozratno upirali, so se podali
pod pritiskom federalnega posre-
dovalnega odbora, katerega je
zastopal Max Meyer. Čikaška
nija teh delavcev je bila zdaj pr-
vič priznana.

Pogodba velja za eno leto in
minimalna plača znaša povpreč-
no 60c na uro ali \$24 na teden
za "trimerje"; rezarji dobe \$1 na
uro ali \$50 na teden, operatorji
85c na uro ali \$34 tedenako in
"blokariji" \$1.10 na uro ali \$44
tedensako. Delovnik je povprečno
40 ur v tednu. Unija je dobila
pravico, da ima v vsaki tovarni
tovarniški odbor in masni odbor
za reševanje manjših sporov in
mezdnih vprašanj. Vsi drugi
spori, ki še niso rešeni, se pre-
lože razsodišču.

Unija vzela priziv proti injunkciji

Podpora je ponudila tudi Civil Li-
berties unija

New York. — Pekarska unija
je vzela priziv proti injunkciji,
katero je izdal vrhovni sodnik
Selan B. Strong proti piketiran-
ju pred večjim številom pekarn
v Brooklynu. Njenemu odvetni-
ku M. W. Levyju je v tem pro-
cesu ponudila legalno in brez-
plačno pomoč tudi American Ci-
vil Liberties unija.

V pismu pravi Levyju, da je
več prominentnih odvjetnikov
pripravljenih brezplačno sodelo-
vati v tem procesu bodisi kot
prijatelji unije ali pa kot zastop-
niki Civil Liberties unije zastop-
ajoč interese javnosti. Pod-
pora v sličnih zadevah je obju-
bila tudi Shoe Leather Workers
Industrial uniji in Radio and E-
lectrical Factory Workers uniji.

Sovjeti dobili 40% letine

Moskva, 16. sept. — Kolekci-
ja žita letošnjega pridelka je zna-
šala do 1. septembra 40 odstot-
kov količine, namenjene za to le-
to, oziroma 360 milijonov buš-
ljev. Na podlagi programa dru-
ge petletke morajo sovjeti letos
dobiti 900 milijonov bušljev ži-
ta.

Bavarska obtožuje Avstrijo "zračnih vpadov"

Berlin, 16. sept. — Bavarski
governor Esser je včeraj zahte-
val, naj Hitlerjeva vlada protis-
tra proti "zračnim vpadom" iz
Avstrije na Bavarsko. Pritožba
se glasi, da sta dva avstrijska
policijska aeroplana prekoračila
mejo in letela nad bavarskim o-
zemljem.

Ford najame 5000 bivših vojakov

Detroit, Mich. — Ford Motor
Co. namerava najeti 18. t. m.
5000 veteranov svetovne vojne
za delo v svojih avtnih tovar-
nah. Veterani morajo biti člani
Ameriške legije in imeti družino.

Washington, D. C., 17. sept.

— Pravilnik industrije mehkega
premoga, okoli katerega je bes-
nel najhujši konflikt brez male-
ga dva meseca, je bil končno
podpisan od operatorjev vče-
raj. Roosevelt je dal operator-
jem "zadnji ultimatum" v četrtek;
rekel je, da hoče imeti pravilnik
v 24 urah, namesto tega ga je
dobil v 48 urah.

Glavne točke pravilnika so:
rudarska unija United Mine
Workers of America je prizna-
na po vsem polju mehkega pre-
moga v Združenih državah;
maksimalni delovnik je 40 ur v
tednu, toda večina rudarjev v
tem ali onem premogovniku si
ga lahko sama skrajša, če hoče
deliti delo z brezposelnimi; mi-
nimalna mezda za delavce pod
zemljo je \$3.75 na dan na jugu
in \$5.63 na dan zapadu; rudar-
ji, ki so plačani od tone, smejo
imeti lastne tehničarje; noben
rudar ni prisiljen, da bi stano-
val v kompanijski hiši in kupo-
val v kompanijski prodajalni.

Dve majhni grupi operator-
jev nista podpisali pravilnika;
to so lastniki rovov v Alabami
in zapadnem Kentuckyju. Mi-
nimalna mezda v teh dveh di-
strikth še ni določena in akcie-
njenje je bilo, da jo določi Ro-
osevelt predno postane pravilnik
veljaven.

Pravilnik stopi v veljavo 25.
septembra. V prihodnjem ja-
nuarju se snidejo zastopniki o-
peratorjev in rudarjev v vseh
distrikth in določijo mezdne in
delovne pogoje za bodoče leto.
Vsa industrija mehkega premo-
ga je razdeljena v 18 distriktov.
Mezde rudarjev in cene premo-
ga se urejajo po distrikth.
Uniontown, Pa., 17. sept. —
V južnozpadni Pennsylvaniji,
kjer je 35,000 rudarjev v stavki,
je mir. Rudarji izjavljajo, da
se vrnejo na delo čim bo pre-
mogovni pravilnik objavljen,
da vidijo pogoje.

Unijeki rudarji v Illinoisu se morajo združiti

Administrator Johnson je dal to
odredbo

Washington, D. C. — Admi-
nistrator Johnson je 16. t. m.
informiral voditelje obeh rudar-
skih unij v Illinoisu (Progressiv-
na unija in United Mine Work-
ers), da se morata uniji združi-
ti na podlagi premogovnega prav-
ilnika. William J. Sneed, dist-
riktni predsednik UMW v Il-
linoisu, je dejal v petek zvečer,
da akcija za združitve se začne
takoj čim Roosevelt podpiše prav-
ilnik premogovne industrije.

Protiameriške demonstracije na Kubi

Havana, 17. sept. — Več ko
10,000 oseb je včeraj demon-
striralo proti amerškemu im-
perializmu in eventualni inter-
venciji na Kubi. Istočasno je
provizorični predsednik San
Martin izjavil, da ameriški ka-
pitalistični interesi delujejo za
intervencijo in podpihujejo kon-
trarevolucionarne stranke proti
sedanji vladi.

48,454 delodajalcev v Chicagu podpisalo Niro

Chicago. — Pomožni poštar C.
Scheel naznanja, da je do 15.
septembra 48,454 velikih in ma-
lih podjetnikov, ki skupaj upo-
slujejo 911,000 delavcev, podpi-
salo pravilnike NRA. Vseh pod-
jetnikov v mestu je okrog 55,000,
kar znači, da je 85% že v okviru
Nire.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
 ULAŠILO IN LASTNINA SLOVENSKE
 NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Organ of and published by the Slovene
 National Benefit Society

Narodnina: za Zdravno drtvo (sven Chi-
 cago) — In Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
 leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cleveo
 \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za ino-
 vmesno \$2.00.

Subscription rates for the United States
 (except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
 Chicago and Cleveo \$7.50 per year, foreign
 countries \$9.00 per year.

Črne oglašev po dogovoru. — Zokopiti se na
 vrsto.

Advertising rates on agreement. — Manu-
 script will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
 2627-29 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Poziv volilcem v Collinwoodu

Collinwood, O. — Pred nami so
 spet volitve in vprašanje je, ka-
 ktere kandidate naj izvolimo, da
 bodo zastopali delavske interese.
 Znano je, da novi "deal" in nje-
 gova sestra Nira se ne zmenita
 za "pozabljene" ljudi. Oba sledi-
 ta Hoovrovemu zgledu, da po-
 daljšata življenje kapitalizmu.

Brezposelnost in nizke mini-
 malne mezde so vzrok, da delav-
 cem jemljejo hiše in farmarjem
 posestva, ker ne morejo zmago-
 vati obveznosti. Visoki davki in
 cene življenjskim potrebščinam
 davijo delavce. Nira vsega tega
 ne pozna ali pa noče poznati in
 ne nudi delavcem nikake sig-
 urnosti. Delodajalci imajo vso
 svobodo. Če rabijo delavce, jih
 lahko dobe, plačujejo jim pa mi-
 nimalno mezdo in odslovijo jih
 tudi lahko kadar hočejo in brez
 vsakih ovir.

Mi vemo, da delavcem ni zasi-
 guran življenjski obstanek, če-
 prav je Roosevelt izjavil, da je
 glavno vprašanje povečanje kup-
 ne sile, ki naj bi poglavo v tek
 kolesa industrij in uposlilo brez-
 posejne. Roosevelt bi moral naj-
 prej stopti na prste špekulanta-
 n, ki odirajo ljudstvo. V zad-
 njih par tednih se je položaj si-
 cer nekoliko izboljšal, ker je bi-
 lo delo razdeljeno na več rok, to-
 da špekulantje so priliko takoj
 izrabili v svojo korist in zvišali
 cene življenjskim potrebščinam.
 Produkti, ki so bili izdelani v
 skebskih tovarnah od otroških
 rok, se danes prodajajo po viso-
 kih cenah. Delodajalci se pono-
 šajo s plavim orlom in pripove-
 dujejo, da sodelujejo z vlado, to-
 da mi vemo, da ne delajo tega.

Delavci, kdaj bomo pa mi lah-
 ko rekli: "We do our part?" Mi-
 slim, da takrat, ko bomo odklo-
 nili našo politično pomoč republi-
 kancem in demokratom. Če bo-
 mo podpirali demokrate in repu-
 blikance, ki so vedno na strani
 izkoriščevalcev delavcev, ne bo-
 mo dobili novega "deala". Vsak
 delavski oče bi moral gledati, da
 bi njegovi otroci imeli boljše bo-
 dočnost in oddati svoj glas de-
 lavskim kandidatom.

Tukaj v 32. wardi imamo tri
 kandidate, sinove slovenskih
 staršev, ki hočejo dobiti sedež
 v mestni zbornici. Dva zastopata
 program, katerega danes uživa-
 mo, tretji pa zastopa program,
 ki se popolnoma razlikuje od
 programa prvih dveh. Frank
 Barbič je kandidat socialistične
 stranke in bo kot tak zastopal de-
 lavske interese, ako bo izvoljen.
 Delavci, naša dolžnost je, da iz-
 volimo vsaj enega moža iz naših
 vrst v mestno zbornico. V naši
 wardi je edini tak mož Frank
 Barbič. Vsak začetek je težak.
 ali dragi sotrpini drugega nam
 ne preostaja. Akoprav ne dose-
 žemo zmage, je bolje iti iz volil-
 ne borbe poražen kot podpirati
 sedanji roparski sistem.

Socialistična stranka bo imela
 tudi kandidate za nadzorstvo jav-
 nih šol, kjer se vzgajajo naši o-
 troci. Tudi tukaj so temne sile
 na delu, da si zagotove nadzor-
 stvo nad šolstvom, da bi to služil
 lo tudi v bodoče ciljem sedanje-
 ga kapitalističnega sistema. Ta
 sistem vgaja otroke za ponižne
 tlačane ter jih odvrča od nap-
 redka, ker se boji, da bi postali
 zavedni in razumni ter spoznali
 vrednost resničnega napredka
 in svobode. Delavci, glasujte za
 svoje kandidate na volilni dan
 ne pa za svoje izkoriščevalce.

Anton Skapin.

Smrtna nesreča

Peoria, Ill. — Rójak John Mra-
 mor, star 31 let, je postal žrtev
 nesreče. Dne 10. septembra se je
 namreč odpeljal s svojo ženo in
 osemletno hčerko ter prijatelji
 k reki Illinois. Tam so nameravali
 imeti malo zabave, in ker je
 bilo zelo vroče, so se šli kopat.
 da se malo ohladijo. Med temi so
 bili Annie in sestra Terlep ter
 John Mramor. Vsi so bili slabi
 plavalci. Sestri sta se kmalu pri-
 čeli potapljati in klicati na po-
 moč. Prijatelj sester in ribiči,
 ki so bili v bližini, so jima pri-
 skočili na pomoč in so ju rešili.
 Na žalost pa je v istem trenutku
 Johnu Mramorju zmanjkalo tal
 pod nogami in tudi on je začel
 klicati na pomoč, njegova sopro-
 ga in prijatelj so jokali, toda
 John je izginil pod vodo. Našli
 so ga potem ribiči deset čevljev
 pod vodo, a je bil že mrtev. Iz-

vedelo se je, da ga je pograbil
 krč in to je bilo vzrok, da je u-
 tonil.

Pred tremi meseci se je mora-
 la njegova soproga podvreči tež-
 ki operaciji in je bilo malo upa-
 nja, da okreva. John se je zelo
 bal, da izgubi svojo soprogo, a
 usoda je hotela drugače in je lo-
 čila njega od ljubljene soproge
 in hčerke.

Prizor ob odprtjem grobu je
 bil pretresljiv. Hčerka je klicala
 svojega očeta, žena in vsi drugi
 smo jokali. Pokojni je bil član
 KSKJ in pokopan po katoliških
 obredih. Njegov pogreb dne 13.
 septembra je pokazal, da je imel
 veliko prijateljev med nami,
 ki smo ga spremili na zadnji
 poti.

Pokojni je bil rojen na Rake-
 ku, Jugoslavija. Tam je bila ro-
 jena tudi njegova soproga, ka-
 kere deklisko ime je bilo Lenar-
 šič. Bil je miren, priden in vese-
 lega značaja, zato je izguba to-
 liko večja. Tukajšnja slovenska
 naselbina izreka soprogi pokojne-
 nega iskreno sožalje.

Poročevalce.

Prosperitete še ni med rudarji

Maidsville, W. Va. — Tukaj se
 delavske razmere še niso pravi-
 ni izboljšale, temveč še poslab-
 šaje. Tudi ni nobenega upanja, da
 se bodo, dokler se potežkoče v
 premogovni industriji ne odpra-
 vijo. To omenjam, ker sem pre-
 jel opomin od upravnistva, naj
 poravnam naročnino.

Na podporni listi se nahajam
 že dolgo časa. Delam le dvanašt
 ur na mesec (prej sem delal 24
 ur), za kar prejmem \$4.20. To
 ne zadostuje niti za kavo in kruh.
 Sicer bi rad večkrat pisal, pa
 nimam denarja niti za znamke.
 Mnogo se vpije, da se prosperi-
 teta vrača, a jaz je še ne vidim.
 Upam, da bo kmalu prišla, kajti
 trpljenja zadnjih dveh let sem
 že sit do grla. Kakor hitro se bo
 do razmere obrnila ne boljše
 bom takoj poravnal zaostalo na-
 ročnino. — Anton Prasel.

Poročilo in zahvala

Waukegan, Ill. — Kot že na-
 kratko poročano, se je dne 27. av-
 gusta tukaj odigrala pretreslji-
 va družinska tragedija, ki je za-
 htevala dve življenji — naše
 starše. Omenjenega dne je nam-
 mreč naš oče v silni razburjeno-
 sti ustrelil našo drago mater in
 nato še samega sebe. Pogreb o-
 beh se je vršil dne 30. avgusta
 po civilnih obredih. Pokojni oče,
 doma iz Šmarja pri Ljubljani,
 zapušča tukaj brata in sestro, na-
 ša draga mati, rojena Pleško in
 doma iz Gotne vasi pri Novem
 mestu, zapušča tu dve sestri, v
 starem kraju pa očeta in brata.
 Za očetov pogreb sta skrbeli
 družiti "Sloga" št. 14 SNPJ in
 slov. samostojno, katerih član je
 bil. Iskrena zahvala za vence in
 udeležbo pri pogrebu društvom
 št. 14, 119 in 568 SNPJ, samo-
 stojnemu društvu, čitalnici SND,
 gospodinjškemu odseku SND in
 ženski zadrugi zvezi ter vsem,
 ki so darovali vence in nam stali
 ob strani. — Mary, Louis in
 Anton Valentičič, otroci.

Čikaška razstava: Amy Molison, angleška letalka, ki je pred nekaj tedni priletela s svojim mozem vred iz Anglije v Ameriko, toda imela sta smolo, da sta padla z letalom vred nedaleč od New Yorka in se lahko poškodevala. Tudi ona je obiskala razstavo.

Pismo iz Clevelanda

Clevelandski demokratje v dveh
 taborih. — Socialisti nočejo
 poginuti! — Uspevačja Pirčeva
 ne najema novih delav-
 cev. — Stvarna kritika Roose-
 veltove politike še ni napad

Clevelandska občinska volilna
 kampanja, ki se vrši predvsem
 v znamenju srditega boja med
 pristaši samostojnega demo-
 kratskega županskega kandida-
 ta, kongresmana Sweeneyja, ki
 očita administraciji župana Mil-
 lerja predvsem nezmožnost in
 korupcijo, ter pristaši sedanje-
 ga župana Millerja, ki je tudi de-
 mokrat, postaja čedalje bolj za-
 bavna. Sweeney pridno zbada
 Millerjevo administracijo ter ka-
 že njene hibe in nedostatke, Mil-
 lerjevi zagovorniki pa seveda
 drito ugovarjajo, češ, Cleveland
 še ni imel boljše administracije
 kot jo ima pod Millerjem. Sweeney
 največji pristaši pa so seveda
 prepričani, da je ta precej bosca,
 kajti če bi bila resnična, bi bila
 zelo slabo spričevala za prejšnje
 clevelandске župane. Prav tako
 so prepričani, da je popolnoma
 bosca tudi tista kritika, ki primer-
 ja Millerja z Rooseveltom in
 s katero se je prvi blamiral sam
 zvezni Nirin administrator gen.
 Johnson, ki jo je izustil v trenu-
 tku skrajne nepremišljenosti.

Sweeney in njegovi pristaši so
 bistveno popolnoma v pravem:
 Millerjeva administracija je bila
 vse prej kot takšna, kakršna bi
 morala biti in kakršno potrebuj-
 jemo. Večina tistih sijajnih ob-
 ljub, s katerimi je žongliral Mil-
 ler pred dvema letoma, je ostala
 neizpoljenih. Toda največji nje-
 gov greh je, da se je brezpogoj-
 no udinjal svoji korumpirani po-
 litični mašini, kateri načeluje
 Gongwer in katera smatra Cleve-
 land za navadno molzno kra-
 vo. Z Millerjevim prihodom v
 mestno hišo se položaj bistveno
 ni niti za picico spremenil, kajti
 dočim je poprej sedela pri "pel-
 ci" Maschkejeva republikanska
 mašina, sedi zdaj pri nji nič
 manj korumpirana Gongwer-
 jeva demokratska mašina. Dru-

gi gospodarji, toda stari na-
 čin gospodarjenja! Millerjeva
 ponovna izvolitev bo pomenila za
 Gongwerjevo mašino dve nadalj-
 ni leti dobičkanosne molže na račun
 naših volilcev, nič več.

Če bodo volilci kaj na boljsem
 v slučaju Sweeneyjeve izvolitve,
 je vprašanje, na katero bo od-
 govorila bodočnost. Sweeneyje-
 va platforma ni slaba, je pa
 vprašanje, ali ne bo tudi on pa
 izvolitvi pozabil vse svoje obljube
 kakor jih je na pr. Miller? Ali bo res počistil mestno hišo
 njenih političnih parazitov, ki se
 neprestano debelijo na račun
 izkoriščanih davkoplačevalcev,
 kakor obeta? Mogoče bo in mož-
 no je, da bo boljši in poštenjši
 gospodar, toda garancije ni no-
 bene.

Tako garancijo ki jamči pošte-
 no in sposobno gospodarstvo, nudi
 zaenkrat samo socialistična
 stranka, ker je med vsemi stran-
 kami edina, ki ima čisto pretek-
 lost, čiste roke in voljo zatreči
 korupcijo v mestni hiši, obenem
 pa tudi edina stranka, od kate-
 re volilci lahko pričakujejo
 "square deal."

Kaj, če bi clevelandski volilci
 takole za spremembo enkrat dali
 tudi socialistom priložnost poka-
 zati kaj znajo in kaj so priprav-
 ljeni in zmožni storiti dobrega
 za mesto? * * *

Neki rojak je izjavil, da bi bilo
 po njegovem mnenju jako do-
 bro, če bi socialistični kandidat
 za mestnega svetovaleca Barbič
 poginil. Dragi rojak se moti:
 dobro bi bilo, če bi on sam naj-
 prej pustil poginiti svojo zabi-
 tost in neumnost, ker potem bi
 precej lažje ahajal sam s seboj
 in družba bi lahko upala, da ji
 bo kdaj koristil. Če pa bi že mor-
 al poginili, bi bilo precej bolje,
 če bi poginil bedak, kajti beda-
 kov je itak več ko preveč, dočim
 je poštenih in značajnih zaved-
 nih delavcev med nami le malo. * * *

Ameriška Dômovina se "zah-
 hvajuje" županskemu kandida-
 tu Sweeneyju za njegove "osebne
 napade," češ, z njimi je opozoril
 tukajšnjo ameriško javnost
 na A. D., ki je nato najprej kon-
 statirala, da je tiskarna A. D.
 "pristoju unijska" in "brez vsa-
 kih skebov," nakar so začela de-
 ševati "lepa naročila." Metropol-
 ska javnost zdaj pričakuje, da
 bo Lojze najel najmanj par duc-
 atov delavcev, da ne bodo "o-
 bilna naročila" preveč zabasala
 njegove tiskarne in da "novim
 odjemalcem" ne bo treba predlo-
 go čakati na naročeno robo. Ka-
 kopak. * * *

Degenerirana Ameriška Do-
 movina, srāmota slovenskega
 žurnalizma v Ameriki, me je te
 dni napadla na perfektno bezní-
 škí način zaradi dopisa v Ena-
 kopravnosti, v katerem sem kri-
 tiziral kandidata slovenskih ne-
 zadovoljnih demokratov Vehov-
 ca, kar pa je bilo Pirču seveda
 le pretveza, da se je prostaško
 znesel nad menoj, ker me sovra-
 ži zaradi kritiziranja umazanij,
 zavajalskih smernic njegovega
 lažnivega lističa. Ker si je Pirčeva
 izbrala za predmet svojega
 nečednega izbruha moj dopis v
 Enakopravnosti, se bom omejil
 na tem mestu samo na ponovno
 ugotovitev, da je urednik Lojze
 Pirč lažnik! Pirč je namreč zapi-
 sal, da "nezaslišano nesramno
 napadam predsednika Roosevelt-
 ta v svojih dopisih" (podčrtan-
 je moje), s čemer so mišljena
 moja "pisma iz Clevelanda" v
 Prosveti, kar je seveda podla
 laž, kakršne je zmožen le ured-
 nik A. D.! Čitatelji Prosvete do-
 bro vedo, da ne Prosveta niti
 jaz nisva nikdar napadala Roose-
 velta ali njegovega obnovitve-
 nega (NRA) programa, kajti o-
 pozarjanje na napake ali zgreše-
 ne metode še ni — napadanje!
 Pirčeva zavedna trditvev je ogab-
 na podlost, ki dokazuje, da bi bil
 v slučaju, če bi zabredla Ameri-
 ka v podobne razmere kot Nem-
 čija — podel denunciant!

Tone Podgoričan,
 (Ivan Jontez, 53.)

Federacija odkrije spomenik
 Gompersu
 Washington. — Dne 7. oktobra
 bo Ameriška delavska fede-
 racija odkrila v tem mestu spo-
 menik pokojnemu Gompersu, ki
 je bil njen voditelj od početka do
 svoje smrti. Slavnosti se bo u-
 deležil tudi predsednik Roose-
 veit. Odkritje spomenika bo v
 zvezi z letno konvencijo federa-
 cij, ki se prične 2. oktobra.

**Pades produkcije v ju-
 larski industriji**

Magnetje so napolnili skladišča
 pred sprejetjem pravilnika
 to industriji

Pittsburgh, Pa. — (FP) — N-
 poved, ki je bila izrečena pri
 otvoritvi zaslišanja o pravil-
 ku jeklarke industrije, da bo
 magnetje znižali produkcijo, ko-
 kor hitro bo pravilnik stopil
 veljavo, se je uresničila. To
 je pokazalo takoj prvi teden
 septembra, kajti produkcija
 kila je padla na 40 odstotkov
 pacitete.

V juliju je produkcija na
 na 59 odstotkov kapacitete, po
 veljavljenu pravilnika pa je
 čela padati. To pomeni, da
 bila produkcija znižana v istem
 času, ko je administrator Job-
 son pripovedoval, da bo jekla-
 rška industrija uposlila veli-
 število novih delavcev.

Neki jeklarski magnet je
 dal celo izjaviti, da je dovolj
 klarskih izdelkov v skladiščih
 čeprav produkcija pada tudi
 prihodnjih dve meseci.

Nekateri opazovalci situac-
 so že takrat, ko je jeklarski tr-
 nenadoma zvišal produkcijo od
 na 59 odstotkov kapacitete, za-
 vorili, da nameravajo magna
 napolniti skladišča, da bodo i-
 li veliko zalogo na rokah, ka-
 stopi pravilnik v veljavo. Se-
 se že oglašajo s protesti, da
 Nira ruinirala njihov biznis v
 menom, da opravičijo odpušča-
 tistih delavcev, ki so vstopili
 unijo.

Glavni cilj večje produkcije
 kila v juliju je bil profit, ker
 takrat delavci delali za nižjo
 do ko po sprejetju pravilnika.
 To kaže, da bo imela adminis-
 tacija še veliko sitnosti pri re-
 ranju produkcije jekla, kajti
 gnatje še ne nameravajo kap-
 lirati pred vlado.

**Civil Liberties unija se
 ognila za rudarje**

Podvzela bo sodno postop-
 proti governerju in bran-
 retrane rudarje

New York. — American
 Liberties unija je poslala o-
 nika Edwarda Tittmana, čl-
 eksekutive, v Gallup, N. Mex-
 kjer bo vložil sodno postopo-
 proti obsednemu stanju, ki
 namen zadušiti rudarsko s-
 ko. Vodil bo tudi obrambo a-
 ranih rudarjev.

Vodstvo Civil Liberties u-
 je poslalo governerju Seligmu
 tudi protest proti proklam-
 obsednega stanja in pošlje-
 vojaštva v stavkovno okro-
 Governerja urgira, naj odpo-
 če vojaštvo in vzpostavi civ-
 svobodščine.

V telegramu pravi, da sodni
 poročili njenih zastopnikov
 jih je bila poslala v Gallup
 svrhu preiskave, "situacija je
 kor ne upravičuje prisotnost
 jastva niti obsednega stanja."
 "Vojaštvo igra vlogo" sta-
 lomec na račun javnosti
 korist operatorjev", se glasi
 ročilo Roberta H. LaFolletta,
 vetnika unije, ki je preisk-
 tamošnje razmere. Stavar-
 zanikajo pravico do zborov
 in razganjajo pikete, pravi
 čilo. Shajanje več ko trest-
 vojaštvo prepoveduje. Raz-
 so bile tudi seje pomožnega
 kovnega odbora.

Stavko vodi National u-
 katero smatrajo komunisti
 svojo rudarsko organizacijo.
 vil Liberties unija se zanim-
 ta boj, ker oblasti kratijo ru-
 jem civilne svobodščine.

**Družbe se upirajo znižati
 cene elektrike**

New York. — Elektrarske
 šbe tega mesta se upirajo za-
 ti cene elektrike za 6% rasti
 je — revščine in pa pravil-
 je — revščine in pa pravil-
 Na zaslišanju pred javnopa-
 no komisijo, ki jim je izredno
 klonjena, jih je Jerome C-
 ki je zastopal delavce, prisilil
 priznanje, da bi bili njih
 stroški s tem znižanjem še
 \$141,000 nižji kakor so bili
 la, 1932.

V rezervnih skladih in
 družbe nad dvesto milijonov
 Pribužujejo tudi večje dividende
 leta in leto in to kljub depre-
 Vsi glavni uradniki so si la-
 leto zvišali še itak preveč
 plače in v zadnjih par letih
 slovili tisoče delavcev.

Čikaška razstava: Najlepše dekle, uposljeno na razstavi, je 22-letna miss Catherine Palmer. Izvoljena je bila za kraljico avtomotivnega tedna.

VOBLIJI

...zgodovine ameriške delavske gibanja (Dinamit).
 I. bil v Zapadni zvezi govor o tem, naj...
 1906. je bil v Zapadni zvezi govor o tem, naj...
 ...razred vsa sveta, ...
 ...splošno revolucionarno...
 ...Veliko zve...
 ...delavce sploh. Bila je to...
 ...značilna misel — o...
 ...samo nebo ji je bilo lah...
 ...Z (apadne) r(u...
 ...v letu 1904 so...
 ...naročilo, "naj za...
 ...zakotaj...
 ...se sestali voditelji...
 ...na tedanj...
 ...v neki majhni dvo...
 ...so jo dvajset let prej...
 ...anarhisti. Bill...
 ...vodilna glava novega...
 ...je bil izbran za predse...
 ...ni bilo pri roku pred...
 ...kladiva, je pobral po...
 ...je ležalo na odru, potr...
 ...naj bo mir, in za...
 ...močnim glasom:
 ...delavci!... Namen...
 ...organizacije je, da...
 ...delavskemu razre...
 ...si gospodarsko...
 ...življenje, pri...
 ...razreda nad...
 ...in porazde...
 ...ne glede na ka...
 ...gospodarje".
 ...je zastopalo na...
 ...okoli 100.000 orga...
 ...delavcev; med njimi so...
 ...ki so...
 ...tastopniki, ki so...
 ...proletariat na sploh, ...
 ...Eugene Debs, Da...
 ...Mother Jones in Lu...
 ...dvoga nekega usmr...
 ...anarhista.
 ...sprejel manifest, ki je...
 ...nove organizacije, ...
 ...starim "Vitezom dela", ...
 ...ves hokus pokus in...
 ...zanos, tako značilen...
 ...in, in dodamo obilo...
 ...delavcev" in prevarne...
 ...Prvi sestanek I. W. ...
 ...Industrial Workers of the ...
 ...Industrijski delavci ...
 ...so določili za prihodnj...
 ...sicer naj bi se tudi vr...
 ...Chicago.
 ...je zbralo v Chicagu...
 ...delavcev, ki so predst...
 ...delavskih organizacij, ve...
 ...en masse so poro...
 ...grobe anarhistov s...
 ...sprejeli so pravi...
 ...izjavljajo v uvodu, ...
 ...in delodajalci "nimajo...
 ...da "toliko ča...
 ...biti miru, dokler bo...
 ...in pomanjkanje vlada...
 ...milijoni delovnega ljud...
 ...bodo vse dobrine tega...
 ...samo tisti posamez...
 ...stavljajo kapitalistični...
 ...Predlagali so enostav...
 ...I. W. W. razširili...
 ...Industrijskih. Vsi delavci...
 ...lahko člani ne glede na...
 ...barvo, spol ali pa to...
 ...pogoji je delavce pre...
 ...Pristopnina naj bi ne...
 ...kakor je to bilo pri...
 ...delavski z(vezi). Za...
 ...I. W. W. namen, da...
 ...podrinili A. D. Z in ob...
 ...vse tiste, ki so...
 ...ogoljufali in izdali, od...
 ...do Mitchella."
 ...govornikov je na tem se...
 ...pravkaršnje re...
 ...dogodke v Rusiji in...
 ...delali — naj navedem...
 ...njimi — "da daje te...
 ...zama delavske...
 ...po vsem svetu". Lu...
 ...govorila o "strahu...
 ...ruske kapitaliste, ko...
 ...delala rdeča zastava v...
 ...sprejeli so sklep, ki je...
 ...ruske delavske tova...
 ...borbi".
 ...sillili Haywooda...
 ...predsednik nove or...
 ...ker pa je bil pravkar...
 ...izbran za tajnika-bla...
 ...pri Z. R. Z., je odklonil...
 ...za predsednika so...
 ...Charlesa O.

Joe Ettor se je rodil v zloglasnem predmestju Brooklynu, N. Y. Otrok je še bil, ko ga je italijanski oče vzel s seboj v Chicago. Stari mož, ki je bil borben radikal, je bil težko ranjen, ko se je razpočila bomba na trgu Haymarket. L. 1906, po potresu in požaru, je mladi Joe v San Franciscu, kjer organizira delavce v kamenolomu, bori se s Pinkerton in je nekaj časa v ječi. Kasneje je postal delaven voblijski organizator po različnih krajih v državi; policaji so ga pretepali in streljali nanj ob raznih prilikah.

Trautmannov oče je poginil pri neki rudniški nesreči v Novi Zelandiji. Ko je prišel Trautmann l. 1892 v Združene države, mu je bilo trideset let in je pričel organizirati delavce v pivovarnah. Kasneje, ko je bil član I. W. W., je bil sijajen govornik in pšec letakov.

Giovannitti je prišel iz Italije, iz Abruzzov; pesnik je bil in precej dobro vzgojen. V Združenih državah je bil po vrsti: iznajditelj, pisar, bogoslovec, misijon-ski pridigar, potepuh in končno je izdajal v New Yorku majhen italijanski radikalni list.

Poleg tega je vsaka velika stavka I. W. W. ali pa agitijsko gibanje rodilo krajevne voditelje take sile in sposobnosti, da se moramo čuditi.

(Dalje prihodnjik.)

Reološka uganka—rešena

Mali klen dokazuje Wegenerjevo teorijo

Teorija o nekdanji spojenosti Evrope in Amerike in sploh vseh celin je prešla že več dokazov, enega najbolj tehničnih pa daje neznatna ribica, ki je znana pod imenom mali klen (iz družine ciprinodontov).

To ribo so našli v sladkih vodah Evrope, Afrike in obeh Amerik, med njene vrste spada tudi ista gambuzija, ki igra v močvirnih ozemljih Teksasa, Severne Karoline in v novejšem času mnogih drugih delov zemlje velevažno vlogo.

Brez te ribice, ki je vsa nora na moskito, bi bila ta zemlja zaradi nevarnosti malarije namreč enostavno neobljubena. V zadnjem času so pričeli gambuzijo iz Amerike presajati tudi v druga, po moskitih zastrupljena ozemlja sveta.

Mali klen pa je važen tudi v nekem drugem oziru. Malo težko bi bilo namreč odgovoriti na vprašanje, ako živi ta klen na omenjenih kontinentih, če ti niso bili nikoli združeni z enoto. Med njimi je cel ocean, ki ga mali klen kot prebivalec sladke vode nikoli ne bi preplaval.

Ostane samo ena razlaga: Ljudje so že pred davnim časom spoznali njegovo uporabnost proti komarjem, ki povzročajo malarijo, in so ga presadili v starih kontinentov na novega oziroma narobe. A to bi se bilo moralo izvršiti že davno pred Kolumbovim potovanjem v Ameriko in to je vendarle malo verjetno.

Financiranje industrij je trd oreh za vlado

Bankirji zahtevajo koncesije kot pogoj za dajanje industrijskih posojil. Roosevelt na križpotju

Washington. — (FP) — Rooseveltova kampanja za uposlitev šest milijonov brezposelnih do septembra je skrahirala skoraj na cel črti. Administracija se lahko ponaša, da je pridobila 90% podjetnikov za podpis predsednikovega pravilnika, vse drugače pa je s programom zaposlovanja.

V tem programu je najtrajni oreh financiranje industrij. Bankirji se še vedno upirajo dajati posojila tovarnarjem za financiranje produkcije oziroma višjih mezd. Posledica tega je, da se tovarnarji bolj in bolj ozirajo na Washington. In če se bankirji, ki zahtevajo večje koncesije od vlade kot pogoj za odprtje kreditnih virov, v bližnji bodočnosti ne premislijo, bo vlada prisiljena sama financirati tovarnarje ali bo pa njen program za industrijsko oživilje-nje dežele ostal le pobožna želja.

Situacija je nadvse komplicirana. Poleg stavke wallstreet-skih bankirjev, ki zahtevajo od vlade, da preklicje zakon proti prodajanju slabih bondov in delnic, so pasivni tudi drugi bankirji, ki pravijo, da je financiranje višjih mezd preveč riskirana stvar radi strožje vladne kontrole in pa radi možnosti še večjega znižanja delovnika.

Stališče teh bankirjev je, da morajo čakati na vladne revizorje, ki pregledujejo poslovanje v zvezi z garancijsko klavzulo zakona nanašajoče se na vloge. To pregledovanje še ni končano. In dokler se to ne zgodi, bankirji pravijo, da ne vedo pričem so. Tudi insistirajo na sankcijo federalnega bančnega sistema oziroma, da garantira industrijska posojila.

Glede vladnega financiranja produkcije je administracija v veliki zagati. Prvč bi vlada morala prej dobiti dovoljenje od kongresa, kar pomeni izredno zasedanje ali pa prevzete odgovornosti na domnevi, da bo kongres potrdil tak korak. Slednje bi se najbrž zgodilo. Ni pa upanja, da bi kongres to dovolil brez dalekosežnih pogojev.

Ti pogoji bi bili v tem, da bi kongres insistiral, da vlada prevzame delno kontrolo nad podjetji, ki bi dobila vladna posojila. Vse to bi pomenilo, da bi vlada nasledila bankirje, ki vladne svoje finančne moči kontrolirajo industrije. Če pride do tega, bi bil predsednik prisiljen imenovati tisoče vladnih zastopnikov v direktorije korporacij. In če bi tega vlada ne hotela storiti, kako bi se ji bilo mogoče izogniti škandalov v zvezi z izrabljanjem vladnih posojil?

Če bo vlada hotela izvesti svoj rekonstrukcijski program, bo morala postati tudi bankir dežele. Vsaj paraliza ameriških

bankirjev na eni strani, na drugi pa sabotaža Wall streeta, to pokazuje. Če pride do tega, se Roosevelt ne bo odločil za ta program vsled radikalnih nagibov, marveč ker ne bo imel drugega izhoda.

Lahko se seveda umakne na cel črti in kapitulira pred wallstreet-skimi bankirji, ki na eni strani zahtevajo svobodne roke pri lovljenju kalinov, katerim so v dobi velikih spekulacij prodali za milijarde slabih investicij, na drugi pa neomejeno moč pri diktiranju svoje anti-delavske politike v industriji in trgovini.

Vlada rapidno prihaja v štadij, ki bo deželi prinesel korak naprej ali pa dva koraka nazaj. Najmanj enajst milijonov delavcev še vedno čaka zaposlitve. Potrebujejo obleke in drugih življenjskih sredstev. Od Roosevelta pričakujejo, da jim pri-se novega dela, dela in zaslužka. Samo upanje več ne zadostuje.

Da se vlada pomišlja, kam naj krene, je dokaz v vedno večjem pričkanju in barantanju o pravilnikih. S tem je zamujen dragocen čas. In dasi je bolj in bolj vidno, da bankirji in antiunijanski podjetniki ne bodo popustili od svojih zahtev, in prav tako tudi, da je vladno financiranje produkcije neizogibna stvar za izvedenje njene-ga programa, Johnson in Roosevelt še vedno upata, da se bosta temu izognila na nek skrivnosten način. To zavlačevanje pa prinaša novo stagnacijo v deželo.

Priganjaštvo se povečalo s skrajšanjem delovnika

Chicago. — Ko je Steward-Warner korporacija skrajšala delovne ure in prejela znak Nipe, se je predsednik Otis takoj pobahal, da delavci naredijo prav toliko dela ko prej, čeprav delajo manj ur. Neki tukajšnji dnevnik je to označil za velik uspeh, pri tem pa ignoriral dejstvo, da Rooseveltov program pomeni večjo uposlitev delavcev. O priganjaštvu poročajo iz več tovarn, ki so podpisale Rooseveltov dogovor in dobile znak plavega orla.

Newyorška borza se seli v Newark?

Newark, N. J. — Tukajšnji listi poročajo, da so lastniki newyorške borze vložili prošnjo za inkorporiranje borze v Newarku. Ta korak je bil storjen, da se borza izogne visokemu davku, ki ga mora plačevati newyorškemu mestu.

Spavonica ponehava

St. Louis, Mo. — Spalna bolezen je začela ponehavati. Samo ena oseba je umrla 15. septembra. Skupno število umrlih na tej bolezni v zadnjih dveh mesecih znaša 146.

Organiziranje žensk v Clintonu

Clinton, Ia. — Tukajšnji delavski svet je otvoril kampanjo za organiziranje delavk, ki so uposlene v industrijah. Samo delavke, ki so uposlene v čevljar-skih tovarnah so sedaj organizirane.

Poštni klerki proti priganjaštvu

Izrekli so se tudi za krajši delovni teden brez znižanja plače

Chicago. — (FP) — Osemnajsta letna konvencija Federacije poštinskih klerkov je pravek zaključila. Bila je največja v zgodovini te organizacije, kajti udeležilo se je je nad osemsto delegatov. Konvencija se je izrekla proti priganjaštvu v poštinem departmentu, proti mezdni redukciji za petnajst odstotkov, katero je uveljavila Rooseveltova administracija in proti poštinskemu sistemu brez plače.

Tajnik federacije je v svojem poročilu omenil, da je število članstva padlo samo za pet odstotkov kljub dolgotrajni depresiji. Federacija ima sedaj 35.358 dobrostojećih članov, najviše število, 37.007, pa je dosegla l. 1929. Nadomestni klerki prejema-jo tako nizko plačo, da ne morejo plačevati članarine, kar je deloma vzrok padcu.

Federacija se je izrekla za 30 ur dela v tednu brez znižanja tedenske plače. Prvi pomožni generalni poštar O'Mahoney, ki je nastopil kot govornik na konvenciji, je delegatom obljubil, da bo sistem neplačanih poštince odpravljen v prihodnjem fiskalnem letu, toda mezdna redukcija bo ostala.

United Natl. Assn. of Postoffice Clerks, ki ni pridružena, Ameriški delavski federaciji, se je na svoji konvenciji, ki se je tudi vršila v Chicagu, izrekla za priključitev k Federaciji poštinskih klerkov, toda daleč še ni podzvela nikake akcije v tem oziru.

Vel delavci v Illinoisu morajo v unijo!

Tak je sklep konvencije Illinoiske delavske federacije

Chicago. — Letna konvencija Illinoiske delavske federacije, ki se je vršila minul teden v Congress hotelu, je sklenila, da začne takoj s kampanjo za organiziranje vseh delavcev v državi, ki še niso organizirani. V ta namen je bil izvoljen posebni odbor in vse centralne organizacije so pozvane, da imenujejo organizatorje in govornike za kampanjo.

Kako sodniki razumejo Niro in patriotizem

Boston, Mass. — Stavkati proti tovarnarjem, ki kršijo Niro, je kriminalno v Bostonu. Tudi ni patriotično. Te skušnje imajo trije delavci, ki so piketirali pred Star Sportswear čevljarstvo tovarno, ki je pred letom dobila injunkcijo. Plavega orla družba razume tako, da je od minimalne plače delavkam utrgala \$2.75. Sodnik je pikete obsodil na 30 dni zapore in jim napravil dolg govor o — patriotizmu. Po njegovih nazorih je stavkati v teh časih nepatriotično.

Organiziranje izdelovalcev vrvi

Reading, Pa. — Delavci pri Rope Walk kompaniji, ki so se organizirali v novi United Rope and Cordage Workers' uniji, so zanesli kampanjo tudi v Hanover, Pa., za organiziranje tamošnjih izdelovalcev vrvi. V ta namen so izbral odbor štirih članov. Soditi po zanimanju med hanoverskimi delavci, bodo imeli v kratkem močno unijo. Imeli so že več sestankov. Tamošnji tovarnar John Greenaway je bil pred kratkim kaznovan radi kršenja državnega delavskega zakona in obsojen na \$100 globe. Delavce plačuje od 8 do 22 centov na uro.

General Butler zopet povedal resnico

Milwaukee, Wis. — Na konvenciji Veterans of Foreign Wars organizacije je gen. Smedley Butler, ki je v pokoju, zopet povedal nekaj resnice, ko je rekel, da povzroče sleherno vojno torijci, "ostali se moramo pa boriti."

"Torijci so povzročili še vsako vojno", je rekel Butler. "Ko gremo v vojno, nam torijci obljubljajo mesec, solnce, vse. In ko se mi bojemo, se za našimi hrbti prične ropanje. Zadnja vojna je naredila 6000 milijonarjev, ki sedaj nočejo plačati računa". Butler je govoril proti okrnitvi podpore vojnim veteranom.

Brodarji v Parizu so zaprli reko Seno z bročovi, ko so zastavkali proti čezurnemu delu. Reka je bila blokirana toliko časa, dokler niso dobili zahtevanih pogojev.

Tone Seliskar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

— Še vedno toliko piješ? ga je vprašala. Nič več ne veš, kaj si obljudil?
 — Samo po kosilu kozarček, je dejal. Tovarna mi je odvzela zastopstvo. Tožil jo bom!
 — Čemu?
 — Odpovedali so mi službo, čes, da sem vedno pijan. To ni res! Tožil jo bom za odškodnino.

Ana se je zdržnila.
 — Kaj pa zdaj? je vprašala osorno. Od česa naj živimo?

— Manjka se zastopstev! Deset, če jih hočem! Koliko je ura?

— Ne vem. Pogledj na svojo!
 Justin je naglo segel po jopiču, toda med tem se je nečesa domislil in dejal mračno:

— Ukradli so mi jo. Uro z verižnico vred in celo srebrno dozo.

Ana je takoj spoznala njegovo laž.

Bil je v resnici vse prodal, kar je imel pri sebi. Zdjaj je začel lagati v vsakem stavku, celo sebi je lagal in si oproščal ta dejanja z brezskrbnostjo, ki se je ni več vedel. Ves denar je sproti zapravil. Nič več ni imel smisla za ureditev svojih klavnih razmer; denar, ki ga je zdaj s težavo dobival, je bil zanj zgolj še sredstvo, prav za prav vatopnica za v gostilno.

Vendar mu je ostala v razumu zavest, da je izgubil Apo in da je vsega tega sam kriv. In nadalje je se čutil, da je ženaka, pri kateri živi, njegova žena. Rezala ga je istena, ki je bila zrasla med njim in Ano, a trudil se je zaman, spraviti te misli v sklad, v strnjeno celoto, da bi mogel zakričati od bolečine.

Saj to je bilo najbolj zagonetno: on sam ni nič več mogel premisliti vsega, vendar pa je neprestano ponavljal:

— To je od vojne. Ko bom zdrav, bo zopet tako, kakor je bilo.

To pa, da se je slepo pokoril Ani, da ga je bilo strah pred njo, da se ji je izgovarjal z eno samo, nepretrgano lažjo, je pripisovati morda težki vesti, ki je ležala v njem, ne da bi jo tako občutil, da bi ga bolela. Morda je bila ta nenavadna podrejenost zanj edino sredstvo, da je lahko ostal v njeni bližini, edini način, ugažati ji. Vse drugo je izgubil. Daril ji ni mogel kupovati. Da, tako ji je hotel ugažati. Vse drugo, karkoli je vodilo do nje, je bilo porušeno.

Tudi njene osornosti, ki so se zdaj, ko je bil Gorjup pri njih, vedno bolj ponavljale, je prenašal kakor privezan, potuljen pes, ki se nič več ne upa ugrizniti.

Z Gorjupom je govoril vdano in celo v tem ponižanju je hotel goditi Ani. Nekoč je prišel v kuhinjo, da bi si prižgal cigareto. Gorjup je sedel za mizo in jedel jajčnik, ki mu ga je spekla Ana. Sedela sta si nasproti. Justin je obstal pri vratih in s čudnim nasmeškom gledal v ta dva človeka, ki sta zrla nanj kakor na tujca, ne, kakor na nadležnega agenta, ki je stopil nepozvan v stanovanje.

— Gospod Gorjup, je dejal Justin, dober tek! Kako napreduje Bogdan?

Ana se je namrdnila in ga zavrnila:

— Ne vtikaj se v te stvari! Pojdi v gostilno, ko je stokrat lepše, če te ni doma!

Justin je šel.

Ko bi mu tako dejala pred nekaj meseci! Udaril bi jo, a če že ne udaril, vsakal z besedo še huje!

Zdjaj je šel in ni ugovarjal. Šel je celo še z veseljem, s komaj vidnim topim nasmeškom. Toda za to topostjo je bil še vendarle košček

zdrave zavesti, tolikšen, da je mogel videti Ano in Gorjupa. Ničesar nista prikrivala. Vedno je tičala pri njem v zgornji sobi. Slišal jo je, ko je v poznih nočnih urah stopala čez stopnice. Vse je videl. On pa je sam spal v svoji sobi z nemirnimi, bolnimi sanjami in se bal Gorjupa.

Zdjaj je zopet zahajal k staršem. Adam mu je dejal:

— Vse vidim. Študent je gospodar v tvoji hiši, ti pa si slep!

— Vrzi ga iz hiše! ga je nagovarjala mati. Kaj ne vidiš, da ti zapeljuje Ano?

Justin je taval po cesti. Njegovi možgani so bili težki, njegova zavest je bila toliko zastrta, da je samo z očmi videl, skleniti pa ni mogel ničesar več, ker je skozi zastor nejasnosti gledal le obrise resnice, ki ga je včas za trenutek zgrabila, dokler ni zopet zlezal v brezbriznost te nejasnosti.

Postal je kakor pohleven kužek. Kakor majhno, nemarno, nečisto člene, ki bega s podvihnjem repom slepo po cesti in se ogne vozniku le takrat, kadar ga oplazi z bličem.

Nekega večera ga je zgrabilo. Sredi noči je vstal in šel v kuhinjo po vodo. Vrata v njeno sobo so bila priprta. Kakor tat se je priplazil do njih in jih rahlo odrinil. Luč, ki je padala iz kuhinje, je motno obevala posteljo, na kateri je spal Bogdan — njena pa je bila prazna.

Stal je med vrati in gubančil čelo. Ostro se je zajedla v njegove oči prazna postelja in zdravo jedro njegovih možganov je pogodilo resnjico. Nenadoma se je nečesa domislil. Planil je nazaj v kuhinjo, odprl predal mize in vzel iz njega velik kuhinjski nož.

Stopil je v vežo in po prstih odšel po stopnicah. Čim bolj pa se je bližal Gorjupovi sobi, tem bolj se je pričel obotavljati. Po zgornjem delu stopnic se je plazil po vseh štirih, dokler ni dosegel vrat. Iz sobe se je čul šum nejasnih gibov in besed.

Tedaj je zaslišal stopinje bosih nog. Trepetal je po vsem životu in pot ga je oblival. Hipoma je spustil nož, ki je glasno zažvenkil po temnem hodniku, sedel na vrhno stopnico in zatulil z dolgim, zateglim glasom.

Ana, ki se je oblačila v domačo haljo, je bila pravkar namenjena iti v svojo sobo. Gorjup je sedel na postelji. Ko je v sobo planil žvenk jekla in Justinov zategnjeni krik, sta onemela in zatrepetala od strahu.

Ana je planila v sredo sobe presunjena od nečloveškega krika. Smrtna groza jo je obšla in s široko odprtimi očmi je zastrela v vrata. Ledeni prst zavesti, da stoji pred nečem pošastnim, ki bo zdaj pa zdaj planilo v sobo, se jo je dotaknil in jo pribil na tla, da se ni mogla ganiti.

Gorjup je skočil s postelje in prebledel. To je bil njegov glas.

Glas moža . . .

Glas norca, ki hoče z nožem pribiti poslednje ostanke svojega razuma na steno tega svojega življenja.

Glas zveri, ki ji je nekdo stopil na glavo, da zdaj hrope in bije okoli sebe, dokler ne obnemore.

— Moj bog, to je Justin . . . je zajejala Ana in zgrabila Gorjupa za roko.

Gorjup je premagal prvi strah. Prisluhnil je pri vratih.

Justinovo tuljenje se je spremenilo v grgrajoče ihtenje in ječanje, ki je postajalo tiše in tiše. (Konec prihodnjic.)

Smrtni žarki v človeški roki

Senzacionalni poskusi v anatomskem inštitutu

Prof. dr. von Möllendorf je odkril in pojasnil enega izmed najzanimivejših naravnih pojavov. Pred končnim razkritjem so smatrali ta pojav za skrivnost, ki se je lahko kosala z vsemi skrivnostnimi dogajanjimi okultističnih in spiritalističnih sej.

Znano je, da imajo reže živega tkiva, ki smo ga izrezali telesu kakšne živali in položili v redilno raztopino, nezasiščano trdoživo. Z razumno oskrbo lahko dosežemo, da preživijo ti odlomki živega organizma, izrezane stanice raka, koščki srca itd. ta organizem za dolga desetletja. Njih odpornost proti vnanjim vplivom, celo proti morilnim Röntgenovim žarkom je nezaščitena. Tem bolj je presenetljiva znanstvenike eksperiment, ki ga je napravil von Möllendorf.

Približal je roko takimi staničnimi kulturi, ne da bi se je dotaknil, in je opazil, da je kultura v teku pol ure, najdlje pa v treh urah prenehala živeti.

Ne samo človeška roka, tudi živa miška, ki jo je približal reži na tri centimetre, je povzročila, da je reža poginila. Ker približevanje mrtvih bitij in organov, mrtvih bitij ni pokazalo tega učinka, je moral prvotno domnevati, da izžarevajo živi organizmi neko skrivnostno vr-

sto žarkov, pravih "smrtnih žarkov", ki umetno gojene kulture uničujejo. Skrivnosten kakor izvor teh žarkov je bil tudi njih anačaj.

Neznani morilni fluid je imel po vsem videzu svojstvo, da je prebijal trda telesa kakor Röntgenovi žarki. Če je postavil von Möllendorf med kulturo in roko 7 mm debelo stekleno ploščo ali okajeno steklo, porcelan, les, celo tenko plast svineca, so "smrtni žarki" živega bitja vendarle opravili svojo delo: kultura je poginila.

Zaman si je prizadeval, da bi ugotovil, za katero vrsto žarkov gre. Električna ni bila, Röntgenovi ali radijevi žarki tudi ne, toplota isto tako ne, kajti reža je poginila tudi tedaj, če je postavil med njo in roko kalijev galun, ki toploto močno absorbira, ali kameno sol, ki jo propuščala skoraj neovirano. Pač pa ni umrla, če je kulturo samo segrel daleč nad človeško telesno temperaturo. Nadaljnji poskusi so pokazali, da izhajajo ubijajoči fluid samo iz živih bitij sesalskega razreda, druga niso učinkovala.

Tako je stala ta stvar še pred nekoliko dnevi, ko je Möllendorf skoraj slučajno izvršil poskus, ki je na mah rešil to zamotano vprašanje. Pokazalo se je, da žmire isto, kar človeška roka ali miška, tudi navadna, neživa segrevalna plošča, ki je približala kulturi, in to celo, če ni segreti niti na 37 stop., ampak samo na 32 stop. — pod pogojem, da je temperatura v sobi za precejšnje število stopinj nižja.

Ni toplota sama na sebi, ki umori kulturo, temveč razlika v temperaturi, nenadno segretejše kulture. V staničnih kulturah nastanejo po vsej priliki hipne temperaturne razlike, ki življenjski substanci tako škodujejo, da odmre. Učinek tople človeške roke ali miši je tu v bistvu enak učinku segrevalne plošče, a ves pojav sliči zelo močno prehladu, ki ga človek uлови v prepihu in ki je že marsikoga spravil v grob. Čeprav je poskus s segrevalno ploščo na ta način preganl utvaro o smrtnih žarkih v živem organizmu, nam je pa po drugi strani pokazal neko čudno, doslej precej nedognano svojstvo žive substance, ki bo imelo lahko še velik pomen v praksi.

Rodovinski narodi

V Evropi premalo — na Vzhodu preveč otrok!

Če se ozremo po življenju civiliziranih ljudstev ter primerjamo Vzhod z Zapadom, Azijo z Evropo, moramo ugotoviti, da so napovedi o poplavi rumene rase zaradi tega tako realne, ker je Azija mnogo na boljšem glavnem pomnoževanju prebivalstva. Pri vzhodnih, več ali manj primitivnih ljudstvih, ne spada družinski prirastek v kompleks tako zvanega "socialnega vprašanja". Na Japonskem, kjer se rodi največ otrok, računajo na vsak par 4 otroke. Tako je bilo pred dobrimi tridesetimi leti, tako je še danes. Tradicija se

je tedaj ohranila in to bo prineslo Japonski bodočnost.

Na vzhodu sledi Japonski Indija, o Kitajski pa ni točne statistike. Če pa se pomaknemo iz Azije proti Evropi in pridemo do Rusije, opazimo takoj vplive Zapada: v Rusiji se rodi že manj dece kakor na Vzhodu. Pred vojno so računali tam na vsak zakon po 5 otrok, danes imajo komaj tri otroke. V primeru z Vzhodom imamo torej še nazadovanje, v primeru z ostalo Evropo pa ima Rusija še vedno velik presežek.

Kmalu za Rusijo prideta na vrsto Italija in Iraka. Tudi tam se rode v vsakem zakonu povprečno trije otroci. A tudi v teh dveh deželah je opaziti znatno nazadovanje v primeru s predvojno dobo. Takrat je prišlo v Italiji in na Irskem na vsak zakon povprečno 4 do 5 otrok.

Anglija je še na slabšem. Tam so začela rojstva nazadovati prej kakor v drugih evropskih deželah. Pred vojno so imeli povprečno 3.5 otrok v zakonu. Zdjaj jih imajo 2.06. In Francija, ki je bila še nedavno razvpita kot jalova dežela zaradi svojega sistema dveh otrok, ker je imela povprečno 2.9 dece v zakonu, se drži danes z 2.2 otrokoma pred mnogimi drugimi državami.

Ameriko so še nedavno povečevali kot "deželo otroka". Toda številke o nazadovanju porodov kažejo, da že davno ni več vredna tega imena. Še okoli l. 1900 so računali v Ameriki na zakon po 4.5 otrok. Danes pride tam na zakon povprečno 2.1 dece. A še pod nivojem Amerike je Nemčija, ki so jo pred vojno hvalili kot eno najbolj rodovitnih držav v Evropi. Nemčija ima danes v zakonu povprečno 1.9 otrok, padla je torej pod toliko zasmehovani sistem dveh otrok v Franciji! Vsak tretji Nemec umre danes neporočen, zakonci pa imajo malo ali nič otrok. Če se bo ta proces nadaljeval še 45 let, bo izgubila Nemčija 20 milijonov prebivalcev. L. 1913 je rodilo 1000 omoženih Nemk med 16. in 45. letom povprečno 130 otrok. Danes jih rodi isto število komaj 69.

Alpe se dvigajo

Zemljaka površina se giblje

Znanost ve že precej časa, da se evropska, a tudi ostala zemljiska površina neprestano dviga in niža. Obala Severnega morja se n. pr. na nemški strani v celoti pogreza. To pogrezanje se je pričelo menda že v začetku ledene dobe, ko je bila Temza še pritok Rena na levi strani. Tudi severnofrancoska in holandska obala se nižata, a po drugi strani se dviga Skandinavija čedalje bolj iz vode. Med ozemlja, ki se dvigajo, je šteti med drugim ozemlje Alp, ki postajajo tako povprečno čedalje višje.

Seveda se to gibanje zemljiske skorje vrši zelo počasi in ga je opaziti z dolgoletnimi meritvami. S takimi meritvami in na podlagi drugih opazovanj pa so znanstveniki prišli do prepričanja, da se kopnine ali ne premikajo samo navzgor in navzdol, temveč tudi v vodoravni smeri. Tragično preminul prof. Alfred Gegener je na tej podlagi zgradil svojo proslulo teorijo o premikanju kontinentov, ki so po njegovem mnenju tvorili nekoč eno samo skupno celino. Dokaze za to teorijo so zbrali učenjaki že na raznih koncih sveta. Tako je dokazal prof. M. Schmidt za švabsko-bavarsko visoko planoto, da se v 85 letih pomakne približno za 2 in pol metra proti zapadu. Posebno jasno je opaziti to vodoravno gibanje kopnin na Greenlandiji in v Kaliforniji. Tu se premikajo zemljake plasti vsako leto za 5 do 40 cm. Ob velikem kalifornijskem potresu l. 1906 se je 440 km dolgo ozemlje premaknilo na mah za 6 in pol metra proti severozapadu, kar je bilo videti zelo različno na zidovih in ograjah. Tudi na Japonskem in na Malajskem otočju so različna premikanja zemljake površine zelo opazna. vse to nam kaže, da naša stara premičnica še davno ni našla svojega notranjega ravnotežja. Bodoče karte njene površine bodo precej drugačne, nego so današnje.

Na zemlji je še dovolj prostora

Tudi ljudi še ni preveč . . .

Ob smrti rimskega cesarja Avgusta — po našem štetju l. 14. — je bilo v rimskem cesarstvu ljudsko štetje, pri katerem so našli v Italiji šest milijonov ljudi. Ko je prebivalstvo izvedelo, koliko ljudi so našli, se jih je lotil velik strah, da je na svetu preveč ljudi in da se človeštvo ne bo moglo prehraniti. Toda strah je imel prazne oči. Tedanja Evropa je bila še redko obljudena.

Spanija je preživljala šest milijonov prebivalcev, Grčija tri milijone, Galija tri milijone, ostal svet nekaj čez štiri milijone. Vsega skupaj je bilo tedaj na svetu kakšnih 23 milijonov ljudi. In vsi so se tresli, čes, kaj bo, ko nas je toliko! Povsod je bilo slišati zdihovanja, da zemlja ne bo mogla prehraniti človeškega rodu.

Danes živi na svetu 2,300 milijonov ljudi, pa še to število ni popolno. Glede ozemelj, ki niso dostopna civilizaciji, se moramo namreč zadovoljiti samo s približnimi cenitvami. To so zlasti tropike in arktične dežele, o katerih ne vemo, koliko prebivalcev imajo, o katerih pa lahko domnevamo, da imajo več ljudstev, kakor jih poznamo.

Hjter prirastek zemskega prebivalstva datira zlasti od l. 1910 do 1926. L. 1910 je imela Evropa na 9 in pol milijona četvornih km površine 447 milijonov prebivalcev. Šestnajst let pozneje se je to število povečalo na 478 milijonov ljudi. Amerika s 34 milijoni četvornih km površine je imela leta 1910. komaj 180 milijonov prebivalcev, l. 1926. pa že 235 milijon. V Afriki, ki meri 28 in pol milij. četvornih km so našli leta 1910 126 milijonov, l. 1926 pa že 139 milijonov ljudi in v Aziji, ki je naprostranejša dežela sveta ter ima 44 milijonov četvornih km površine, so našli l. 1910 šele 858, l. 1926 pa že 1032 milijonov ljudi. Avstralija je najmanjši del sveta ter meri 8 in pol milijona četvornih km. Leta 1910. je imela 6 milijonov, l. 1926 pa že 10 milijonov ljudi.

V razmeroma kratki dobi šestnajstih let je torej človeštvo naraslo za ogromne številke. Svobodna vojna, ki je uničila toliko dragocenih življenj, pomeni v skali naraščanja prebivalstva samo kratek odmor, nič več.

Če pravijo statistiki danes na zemlji 2,300 ljudi, s tem ni rečeno, prostora na svetu. Na zemlja jih lahko preživi več, na nji je prostora in skih možnosti za tri do toliko prebivalcev, kakor sedaj. Šest do sedem ljudi preživi zemlja brez gostote poseljenosti.

Razdelitev ljudstev na zemlji jako različna. pi pride danes na četve zemlja 48 ljudi, v Aziji Ameriki ne glede na seljenost v Zedinjenih in na redko gostoto prebivalstva v Južni Ameriki 4.5 ljudi, v Avstraliji 4.8 ljudi, v Avstraliji na četvorni kilometr celo en sam človek. N torej v nepravilni razj. v slabi organizaciji sti na zemlji.

V Južni Ameriki, Afr straliji čakajo še ogro deli na kolonizacijo, a gastvo ondotnih krajev večje kakor bogastvo katerih živimo mi.

Mati zemlja ni torej kriva, da ljudje strada ima dovolj kruha za vsa pripravljena dati vsako srečo pomanjkanja je slaba organizacija, ki je naselila ljudstva na gsnem ozemlju, drugod stila ogromne komplekse In tu se začnejo novi aki in politični problem

V JUGOSLA
 Na Hitrem Ekspresu
 ILE DE FRA
 23. SEPT.—14.
 4. NOVEMBR

PARIS
 29. SEPT.—20.
 CHAMPLA
 20. SEPT.—11. N

Zašle one cone v vse kraje
 Za polarnila in potne leto
 French J

Ali ste že naročili Pr
 Mladinski list svojega
 lju ali sorodniku v
 To je edini dar trajn
 ki ga za mal denar la
 te svojcem v domov

V BLAGI SPOMIN OBLETNICE SMRTI
 mojega ljubljenega sina in brata
PAUL STEBAN
 kateri je preminul 18. septembra 1932 v starosti 22 let in 7
 Mislujeje eno leto dni od kar si nas zapustil, in odšel od nas
 no, a naš spomin na Tebe še vedno živi v naših srcih. Ni ve
 ne ure, da nam Ti nisi pred očmi. Ostal nam bodeš v vednem
 dokler se ne smidemo s Teboj, dragi sin in brat naš. Zalezi
 Ljudmila Steban, mati; John, Radolph, Mike, Victor, Slavko
 in svakinja, vsi v Herminie, Pa.

Dnevnik za pet tednikov v dra
 Družina s petimi člani lahko zamenja tednike za do
 Po sklepu desete redne konvencije je možno naročiti družin
 in prišteti enega, dva, tri, štiri ali pet članov SNPJ v eni družin
 za dnevnik. Dnevnik stane za vse enako, člani in nečlane, namre
 jev letno ena naročnina.
 Ker pa člani še plačujejo \$1.20 letno za tednik, se jim ta zve
 k naročnin za dnevnik. To pomeni, da član v Združenih državah
 (izven Chicaga in Cicera) dobi dnevnik Prosveto za \$4.80 letno.
 Ako sta dva člana v družini, se prištejeta dva tednika in dopol
 za dnevnik za eno leto.
 Ako so trije člani v družini, se prištejejo trije tedniki in dopol
 za dnevnik za eno leto.
 Ako so štirje člani v družini, se prištejejo štirje tedniki in
 \$1.20 za dnevnik za eno leto.
 Ako je pet članov v družini, se prišteje pet tednikov in ne dopol
 za dnevnik za eno leto.
 Za člane v Chicagu in Cicera, kjer je dražja poština, znaša v
 dnevnik Prosveto \$7.50 letno ali en tednik in \$6.30, dva tednika
 tednike in \$3.90, štiri tednike in \$2.70 ali pet tednikov in \$1.50.
 Za člane SNPJ torej dnevnik ni več prodaj in prikujevano.
 Poslušajte te ugodnosti. Gotovo je v vsaki družini članov kdo, ki
 Prosveto vsak dan. Člani SNPJ, naročite si dnevnik!
 Poslušajte se naslednjega kupona:
 PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$. . .
 Čl. družina št.
 1) Ime Čl. družina št.
 Naslov
 Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini ali sledočih čl
 družine: Čl. družina št.
 2) Čl. družina št.
 3) Čl. družina št.
 4) Čl. družina št.
 5) Čl. družina št.
 Mesto Država
 Nov naročnik Star naročnik